

Calanthe velutina Ridl. 1921

Dựa theo cuốn “The Orchid of Indochina” của Gunnar Seidenfaden xuất bản năm 1992, “Cây Cỏ Việt Nam” năm 1993 của Phạm hoàng Hộ, và “Phong Lan Việt Nam” của Trần Hợp năm 1998, trong mục lan rừng VN từ A-Z chúng tôi có đề cập tới cây *Calanthe velutina* như sau.

Calanthe velutina Ridl. 1921

Đồng danh: *Calanthe integrilabra* Gagnep.

Tên Việt: Kiều hoa lông (PHH), Bàu rượu lông (TH).

Mô tả: Địa lan, lá 2-3 chiếc. Dò hoa cao 30-40 phân, hoa 5-7 chiếc, to 2 phân.

Nơi mọc: Lang Bian, Lâm Đồng, Lạc Dương.

Hình vẽ: Kloss

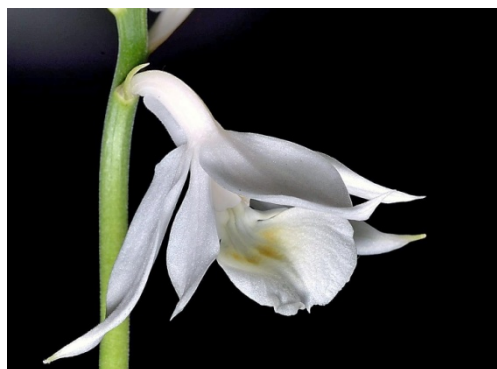
Theo các tài liệu, cây lan này chỉ mọc tại Thái Lan và Việt Nam. Trong cuốn “Flore générale de l’Indochine” xuất bản vào năm 1931, hai khoa học gia người Pháp: Gagnepain và Guillaumin tìm thấy ở Lang Bian và Lạc Dương, Lâm Đồng và đặt tên là *Calanthe integrilabra*. Nhưng thực ra, cây này đã được Ridley và Henry Nicholas mô tả với cái tên *Calanthe velutina* trong cuốn: “Plants from South Annam (Orchidaceae)” vào năm 1921.

Hình vẽ: Swiss Orchid Foundation

Trước đây khoa học gia Leonid Averyanov có đề cập tới cây *Calanthe velutina* với hai hình ảnh:

Cuối năm 2014, có 2 tấm ảnh xuất hiện trên trang Facebook với ghi chú là *Calanthe velutina* của anh Nguyễn Quang Thuyết.

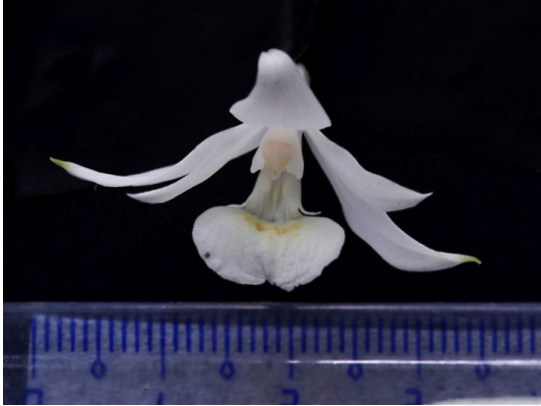
Anh Thuyết đã nhiều lần gửi cho Hoa Lan Việt Nam những bức ảnh quý giá và đầu năm 2010. Chúng tôi đã gặp nhau tại Huế nên vội vàng đi điện thư hỏi anh để biết thêm chi tiết. Anh cho biết rằng:

“*Cây này cháu mua của người dân tộc Vân Kiều ở Khe Sanh, tỉnh Quảng Trị. Người chồng đi săn lan ở vùng phía Tây Trường Sơn.*”

- Thân ngầm.
- Lá: Dài đến 60 cm, phần đầu lá hình mũi giáo rộng 10-12 cm, dài 20 cm, rôi vuốt nhỏ tạo thành cuốn lá dài 40 cm, lá có 5 gân chính.
- Hoa 3,5 cm màu trắng, thơm nhẹ.
- Khối phần 8, mỗi bên 4 khối dính thành chùm.”

Anh hiện đang trồng và thụ phấn để nhân giống và sau đó gửi cho tôi nhưng tấm hình của cây *Calanthe velutina* như sau:

Sau đó chúng tôi đã chuyển những tấm hình kể trên tới các khoa học gia: André Schuiteman Kew, Leonid Averyanov, St Petersburg và Ron Mac Hatton, AOS để tham khảo ý kiến. Mọi người xác nhận là hình ảnh rất phù hợp với cây *Calanthe velutina* và đây là những hình ảnh rất hiếm quý của cây lan này.

Tuy nhiên để xác quyết họ cần phải có mẫu vật (specimen) để xem xét kỹ lại cấu trúc của bông hoa. Đó là một điều đáng ghi nhớ rằng không thể căn cứ vào một vài tấm ảnh mà đã vội vàng quyết đoán.

Westminster 3-2015